

ISTE'MOLCHILARNING HUQUQLARINI HIMOYA QILISH

Mirzayev Alisher Zafar o'g'li

TDYU Huzuridagi Samarqand viloyat akademik litsey 2-bosqich 202-guruh o'quvchisi

Tel: +998931084378

E-mail: mirzayevalisherzafaro'g'li@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish masalasi huquqiy-nazariy va amaliy jihatdan har tomonlama tahlil qilingan. Iste'molchi huquqlari, ularning asosiy tamoyillari va xalqaro tajriba, xususan BMTning iste'molchilar huquqlarini himoya qilish bo'yicha ko'rsatmalari yoritilgan. O'zbekiston Respublikasida amaldagi qonunchilik, davlat siyosati, nazorat organlari faoliyati, statistik ma'lumotlar va mavjud muammolar o'rganilgan. Maqolada sohani yanada takomillashtirish bo'yicha aniq takliflar — raqamli nazorat, huquqiy savodxonlikni oshirish, sud jarayonlarini soddalashtirish va jamoatchilik nazoratini kuchaytirish yo'llari ko'rsatib o'tilgan. Shuningdek, Yevropa Ittifoqi va boshqa davlatlar tajribasi asosida tahliliy taqqoslash berilgan.

Kalit so'zlar: iste'molchi huquqlari, huquqiy himoya, iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish, raqobat qo'mitasi, onlayn savdo, mahsulot sifati, shikoyat tartibi, sud jarayoni, axborot huquqi, raqamli etiketka, jamoatchilik nazorati, huquqiy savodxonlik, xalqaro tajriba.

Аннотация. В данной статье всесторонне анализируется проблема защиты прав потребителей с правовой, теоретической и практической точек зрения. Рассматриваются права потребителей, их основные принципы и международный опыт, в частности Руководящие принципы ООН по защите прав потребителей. Изучаются действующее законодательство, государственная политика, деятельность регулирующих органов, статистические данные и существующие проблемы в Республике Узбекистан. В статье представлены конкретные предложения по дальнейшему совершенствованию сферы цифрового контроля, пути повышения правовой грамотности, упрощения судебных процедур и усиления общественного контроля. Также представлено аналитическое сравнение, основанное на опыте Европейского Союза и других стран.

Ключевые слова: права потребителей, правовая защита, защита прав потребителей, конкурсный комитет, онлайн-продажи, качество продукции, порядок подачи жалоб, судебный процесс, информационное право, цифровая маркировка, общественный контроль, правовая грамотность, международный опыт.

Annotation. This article comprehensively analyzes the issue of consumer rights protection from a legal, theoretical and practical perspective. Consumer rights, their basic principles and international experience, in particular the UN Guidelines on the Protection of Consumer Rights, are covered. The current legislation, state policy, activities of regulatory bodies, statistical data and existing problems in the Republic of Uzbekistan are studied. The article provides specific proposals for further improvement of the sector - digital control, ways to increase legal literacy, simplify judicial proceedings and strengthen public control. An analytical comparison is also provided based on the experience of the European Union and other countries.

Key words: consumer rights, legal protection, consumer rights protection, competition committee, online sales, product quality, complaint procedure, judicial process, information law, digital labeling, public control, legal literacy, international experience.

KIRISH

Bugungi kunda bozor iqtisodiyotiga o'tish, xususiy sektorning kengayishi va raqamli texnologiyalarning taraqqiyoti bilan birga, iste'molchilarning huquqlari himoyasi masalasi alohida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Iste'molchilar — bozor iqtisodiyotining eng zaif tomonlaridan biri bo'lib, ular ko'pincha firma yoki ishlab chiqaruvchilar bilan shartnomalar tuzishda, tovar va xizmatlarga bo'lgan axborot yetishmasligi, sifat va mas'uliyat kabi huquqiy jihatlaridan zaif holatda bo'lishadi. Iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish — ijtimoiy adolat, iqtisodiy barqarorlik va bozorning sog'lom ishlashini ta'minlovchi muhim institutdir. Ushbu maqolada avvalo iste'molchining huquqlari va himoyaning nazariy asoslari ko'rib chiqiladi, keyin xalqaro normativ-huquqiy bazaga to'xtalib, so'ngra O'zbekiston misolida huquqiy me'yorlar, amaldagi muammolar va takliflar tahlil qilinadi.

Iste'molchilarning huquqlari: mohiyati va nazariy asoslari. Iste'molchilarning huquqlari: kontseptsiya va mohiyat. "Iste'molchi" atamasi keng ma'noda, biror tovar yoki xizmatni sotib oluvchi yoki foydalanuvchi shaxsga nisbatan ishlatiladi. Huquqiy nuqtai nazardan, iste'molchi — sifatida "foydalanuvchi", "xaridor", "mahsulot yoki xizmatni qabul qiluvchi shaxs" tushunchalari ishlatiladi. Iste'molchining huquqlari — bu normativ-huquqiy jihatdan kafolatlangan, bozor muomalasi jarayonida iste'molchining manfaatlarini himoya qiluvchi huquqlar majmuasidir. Ular quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin: Xavfsizlik va salomatlik huquqi — iste'molchiga xavfsiz tovar va xizmatlar berilishi kerak; zarar keltiruvchi mahsulotlar bo'lishi mumkin emas. To'liq va haqqoniy ma'lumot olish huquqi — mahsulotning narxi, xususiyatlari, kelib chiqishi, foydalanish shartlari va xavfsizlik me'yorlari to'g'risida to'liq ma'lumot berilishi lozim. Tanlash huquqi — iste'molchi turli markalar, modellardan tanlash huquqiga ega bo'lishi kerak. Shikoyat va da'vo huquqi (adolatli kompensatsiya) — mahsulot yaroqsiz bo'lsa yoki xizmat ko'rsatilmagan bo'lsa, iste'molchi kompensatsiya, almashtirish yoki pulni qaytarib olishni talab qila olishi lozim. Iste'molchining ovozi — davlat organlari va korxonalar qarorlarini shakllantirishda iste'molchilarning fikri inobatga olinishi kerak. Iste'molchilarning ma'lumot berilishi (ma'lumot huquqi / axborot huquqi) — iste'molchiga o'z huquqlari, shikoyat tartibi va himoya vositalari haqida ma'lumot berilishi majburiydir. Bu huquqlarni himoya qilish bo'yicha nazariy asoslar bir necha tamoyillarga tayanadi: Tenglik va adolat tamoyili — bozor sub'ektlari o'rtasida teng huquq va imkoniyatlar bo'lishi kerak. Shaffoflik tamoyili — shartnoma va reklama

ma'lumotlari toza, aniq va tushunarli bo'lishi lozim. Mas'uliyat tamoyili — ishlab chiqaruvchi va xizmat ko'rsatuvchi sub'ektlar tovar va xizmatlari uchun javobgarlikni o'z zimmasiga olishi kerak. Iste'molchining himoyasini yaxlit va tizimli tashkil etish — huquqiy me'yorlar, nazorat organlari, jinoiy va ma'muriy javobgarlik tizimi birgalikda ishlashi kerak. Nazariy jihatdan, iste'molchilarning huquqlari bo'yicha himoya ikki asosiy shaklda bo'ladi: Oldindan himoya (preventiv himoya) — bu reklama va shartnomalar ustida nazorat, mahsulot standartlari nazorati, ma'lumot berish majburiyati, sertifikatlashtirish va sinov xaridlaridir. Keyingi himoya (qayta himoya / remedial protection) — bu iste'molchiga adolatli kompensatsiya, alohida ta'sir mexanizmlari, sud tartibi, da'vo va shikoyat huquqlari orqali huquqini tiklash imkoniyatidir. Xalqaro va normativ-huquqiy baza. BMTning iste'molchilar huquqlarini himoya qilish bo'yicha ko'rsatmalari (UNGCP). BMT tomonidan ishlab chiqilgan Iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha ko'rsatmalar (United Nations Guidelines for Consumer Protection, UNGCP) iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha xalqaro standart sifatida e'tirof etiladi.

UNGCP dastlab 1985 yilda qabul qilingan, 1999 yilda va so'nggi marta 2015 yilda yangilangan. Bu hujjat majburiy bo'lmagan, lekin mamlakatlar uchun yo'l xaritasi va eng yaxshi tajriba to'plami sifatida xizmat qiladi. Ko'rsatmalar quyidagi sohalarga e'tibor qaratadi: iste'molchi huquqlari, ma'lumot va ta'lim, shikoyatlar va da'vo, mahsulot xavfsizligi, raqamli savdo, xalqaro hamkorlik va boshqalar.

2015-yilgi yangilanishlar qatorida quyidagilar alohida ta'kidlanadi: Onlayn savdo sohasida iste'molchining himoyasi va ularning huquqlari oflayn sharoitlardagi huquqlari bilan teng bo'lishi kerak. (Equivalence principle)

Barqaror iste'mol konsepsiyasi va ekologik jihatdan toza mahsulot iste'molini rag'batlantirish. Shuningdek, iste'molchilarning huquqlari xalqaro tashkilotlar tomonidan ham targ'ib qilinadi, masalan, Consumers International kabi nodavlat tashkilotlar iste'molchilarning manfaatlarini yuksak darajada himoya qilishga intiladi. Yevropa Ittifoqi va boshqa davlatlarning tajribasi. Yevropa Ittifoqi iste'molchilar huquqlarini himoya qilish sohasida rivojlangan me'yoriy-huquqiy tizimga ega. Masalan: Consumer Rights Directive 2011/83/EU – bu direktiva savdo-sotiq, elektron savdo va shartnomalar sohasida iste'molchilarning huquqlarini standartlashtirishga mo'ljallangan. Evropada iste'molchilarning himoyasi doimiy ravishda takomillashtirib boriladi, reklama noto'g'ri va aldamchi ekanligini taqiqlovchi me'yorlar joriy etiladi.

Boshqa davlatlar — masalan, Hindiston — ham iste'molchilar huquqlari himoyasini mustahkamlash uchun maxsus qonunlar qabul qilgan. Masalan, Hindistonning Iste'molchilar Himoya Qonuni (Consumer Protection Act, 2019) iste'molchilarga

kompensatsiya, da'volarni hal qilish mexanizmlari va mas'uliyat turlarini aniq belgilaydi. Bu xalqaro misollar va me'yoriy-huquqiy bazalar O'zbekistonda iste'molchilar huquqlarini himoya qilish tizimini yanada takomillashtirish uchun muhim yo'nalishlar bo'lib xizmat qilishi mumkin. O'zbekiston Respublikasida iste'molchilar huquqlarini himoya qilish: holati va tahlili. Quyida O'zbekistonda iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha normativ-huquqiy bazani, amaldagi institutlar va kamchiliklarni tahlil qilaman.

Normativ-huquqiy bazasi. Asosiy qonunlar va hujjatlar

O'zbekiston Respublikasi "Iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi qonun — ushbu qonun iste'molchilarning huquq va majburiyatlarini hamda ularni himoya qilish tartibini belgilovchi asosiy normativ-huquqiy hujjatdir. So'nggi o'zgarishlar qonunga qo'shimchalar kiritilgan (masalan, 2022-yilda Qo'shilma va o'zgartirishlar qabul qilingan). Prezidentning "Iste'molchilarning huquqlarini samarali himoya qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni — bu farmonda mahsulotlarga raqamli etiketka joriy etish, QR kod orqali amal qilish muddati nazorati kabi yangi mexanizmlar taklif etilgan. Prezident qarori bilan jismoniy shaxslar uchun sifatsiz mahsulotlarni sotish taqiqi joriy etilishi rejalashtirilmoqda: 2026-yil 1-martdan boshlab muddati o'tgan mahsulotlarni sotish texnik jihatdan iloji bo'lmaydi. Prezidentning 2023-yil 4-apreldagi Qarori "Iste'molchilarga yuqori sifatli mahsulotlar ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar" — bu qaror jamoat nazorati, mahsulotning xavfsizligi va sertifikatlashtirish tizimini mustahkamlashni nazarda tutadi. Shuningdek, jismoniy va yuridik shaxslar uchun reklama va aksiya tartiblarini nazorat qiluvchi qator normativ-huquqiy me'yorlar mavjud. Institutsional tuzilmalar. Iste'molchilar huquqlarini himoya qilish agentligi (Consumer Protection Agency) — 2019 yilda Prezident farmoni bilan Antimonopoliyachilar qo'mitasi tarkibida tashkil etilgan. Agentlik iste'molchilarning manfaatlarini himoya qilish, reklama bo'yicha nazorat, test-xaridlar o'tkazish kabi vakolatga ega. Agentlik va uning hududiy bo'limlari sudlarga da'vo kiritishda davlat tarifini to'lamaslik imkoniyatiga ega. O'zbekiston Respublikasi Raqobatni rivojlantirish va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish qo'mitasi — iste'molchilarning da'volarini ko'rib chiqish, nazorat tadbirlari va iste'molchilik huquqini tartibga solishda faoliyat yuritmoqda. Moliya bozori sohasida, misol uchun banklar bilan ishlashda, Markaziy bank iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish jihatiga alohida e'tibor berib, banklarga ogohlantirishlar yuborgan. Amaldagi vaziyat: statistik ma'lumotlar va tajribalar. 2024-yilda Raqobat qo'mitasiga jami 30 070 ta iste'molchilik shikoyati kelib tushgan; ularning natijasida iste'molchiga 32,9 milliard so'm zarar qoplanib, 426 holatda tovarlar almashtirilgan yoki pul qaytarilgan. Mahsulot qiymati bo'yicha, ayrim inobatga olish

kerakki, bozorda sifatsiz yoki sertifikatsiyasiz mahsulotlar, muddati o'tgan ppmahsulotlar holatlari uchraydi. Masalan, 2026 yildan boshlab QR kod va raqamli etiketkalar orqali mahsulotning amal qilish muddati nazorati yo'lga qo'yilishi rejalashtirilmoqda. Markaziy bank banklarni iste'molchi huquqlarini buzmaslikka chaqirib, kredit shartnomalarida nohalol shartlar, foiz stavkalarining birdaniga o'zgarishi va iste'molchiga tushuntirish bermaslik holatlariga qarshi ogohlantirish berdi. Jamoat nazorati bo'yicha, Prezident qarori jamoatchilik nazoratini kuchaytirishni ko'zda tutadi, shuningdek, iste'molchilarning shikoyatlarini tezkor ko'rib chiqish uchun yagona axborot tizimi joriy etilishi rejalashtirilmoqda.

Kamchiliklar va muammolar: Garchi O'zbekistonda iste'molchilik huquqlarini himoya qilish bo'yicha sezilarli qadamlar tashlangan bo'lsa-da, quyidagi muammolar hali ham mavjud: Ma'lumot yetishmasligi va iste'molchilik madaniyatining pastligi — ko'pchilik iste'molchilar o'z huquqlari va shikoyat tartibidan xabardor emaslar, reklama va shartnomalar tili murakkab bo'lishi mumkin. Nazorat va ijro etish kuchining zaifligi — normativ me'yorlar qanchalik puxta bo'lmasin, ularning bajarilishi, nazorat qilinishi, javobgarlik choralari ko'pincha sust bo'lishi mumkin. Sud jarayonlarining murakkabligi va vaqt talabi — iste'molchilar ko'pincha sudga murojaat qilishdan qo'rqadi yoki mablag' va vaqt etishmovchiligi sabab shikoyatni ilgari surolmaydi. Elektron savdo va onlayn bozorlar huquqiy tanzimi — internet-savdo sohasi tez rivojlanmoqda, lekin onlayn shartnomalar, tranzaksiyalar, noqonuniy reklama va ma'lumot maxfiyligi masalalarida huquqiy tartib etarli darajada shakllanmagan. Mahsulotlarning sifat va xavfsizligi masalalari — bozorda ba'zan yuqori sifat me'yorlariga javob bermaydigan mahsulotlar uchrab turadi, sertifikatlash ham hamon yetarli nazorat ostida bo'lmasligi mumkin. Javobgarlik va sanksiyalar tizimi — norma buzgan sub'ektlarga jazo choralari og'ir bo'lmasligi mumkin yoki amalda qo'llanmasligi ehtimoli katta. Shuningdek, ayrim muammolar xususiy sektor va davlat organlarining hamkorligi, resurslarning chekliligi, korrupsiya omillari va nazorat tizimlarining yagona integratsiyasining yo'qligi bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

Takliflar va yo'l xaritasi: Iste'molchilarning huquqlarini yanada mustahkamlash yo'llari. Quyida O'zbekistonda iste'molchilarning huquqlarini himoya qilishni yuqori samarali darajaga ko'tarish uchun bir nechta takliflar keltiraman: Ma'lumotlash va huquqiy savodxonlikni oshirish. Iste'molchilik huquqlari bo'yicha keng miqyosli axborot kompaniyalari o'tkazish (televideniye, radio, internet, ijtimoiy tarmoqlar orqali). Mahalliy tashkilotlar bilan hamkorlikda iste'molchilarga bepul maslahat xizmatlari tashkil etish. O'quv kurslari, vebinarlar va huquqiy broshyuralar yaratish. Maktab va universitetlarda foydali iste'mol madaniyati darslarini kiritish. Nazorat va monitoringni

kuchaytirish. Test-xaridlar (mystery shopping) amaliyotini keng yo‘lga qo‘yish. Raqamli etiketkalar (QR-kod) va mahsulot “Asl belgisi” nazorat tizimini mustahkamlash. Mahalliy, viloyat va markaziy nazorat organlari faoliyatini uyg‘unlashtirish. Ochiq ma‘lumot portalini yaratish: iste‘molchilarga real vaqtda ma‘lumotlar, shikoyatlar va kompaniyalar reytinglari taqdim etilishi. Xalqaro tajriba asosida sanksiyalar tizimini kuchaytirish, ya‘ni normani buzganlar uchun jazo choralari keskin bo‘lishi. Onlayn savdo va raqamli bozordagi himoyani mustahkamlash. Internet-savdo shartnomalarini tartibga soluvchi alohida qonun yoki amaldagi qonunlarga qo‘shimchalar kiritish. Onlayn platformalarda reklama va ma‘lumotlar sifati ustidan nazoratni kuchaytirish. Shaxsiy ma‘lumotlar himoyasi bo‘yicha maxsus me‘yorlar joriy etish. Elektron to‘lov tizimlari va banklar bilan hamkorlik qilib, iste‘molchining pulning o‘z vaqtida qaytarilishi va tranzaksiyalar xavfsizligini ta‘minlash. Davlat va xususiy sektor hamkorligini oshirish. Jamoat tashkilotlari va nodavlat notijorat tashkilotlarini (NNT) iste‘molchilik nazorati jarayonida keng jalb etish. Iste‘molchilar federatsiyasi va viloyat tashkilotlarini qo‘llab-quvvatlash — ular shikoyatlarni yig‘ish, monitoring va ma‘lumot targ‘iboti faoliyatini olib borishlari mumkin. Masalan, Uzbekistan iste‘molchilar huquqlarini himoya qilish jamiyatlari federatsiyasi faoliyat yuritadi. Iste‘molchiga arzon (yoki bepul) huquqiy yordam ko‘rsatish xizmatlarini tashkil etish. Elektron shikoyat tizimlari va onlayn sud mexanizmlari joriy qilish. Alternativ nizolarni hal etish (ADR — Alternative Dispute Resolution) metodlarini rivojlantirish: mediasi arbitraj va konsilyatsiya. Davlat idoralarning shikoyatlarni tezkor ko‘rib chiqish foizini oshirish, o‘z javob muddatlarini belgilash. Javobgariylik va sanksiyalar tizimini kuchaytirish. Norma buzilgan holatlarda jarimalar va ma‘muriy jazo choralari keskinlashtirish. Tovar yoki xizmatning sifatiga zarar keltirilganda ishlab chiqaruvchi, sotuvchi yoki xizmat ko‘rsatuvchi shaxslar jazo mas‘uliyatiga tortilishi. Ma‘muriy va sud jarayonlarida iste‘molchiga qulayliklar yaratish (shikoyatni kiritishni osonlashtirish, davlat to‘lovlari va vakolatlar bo‘yicha yordam). Normani buzgan sub‘ektlarning reytingini ochiq e‘lon qilish, ommaviy shikoyatlar asosida “qora ro‘yxat” tuzish. Integratsiyalashgan va barqaror tizim yaratish. Barcha nazorat va ijro organlarini yagona axborot bazasida birlashtirish. Rejalashtirilgan monitoring va audit tizimi joriy etish. Davlat byudjetida iste‘molchilik himoyasi uchun maxsus moddalarni ajratish. Xalqaro hamkorlikni kengaytirish, tajriba almashish, BMT va boshqa tashkilotlar ko‘rsatmalarini tatbiq etish. Yetkazib berish, qaytarib olish, kafolat va shikoyat tartibi to‘g‘risida aniq me‘yorlar bo‘lishi kerak. Ma‘lumot maxfiyligi va shaxsiy ma‘lumotlar himoyasi alohida ahamiyatga ega bo‘ladi. Onlayn platformalar ham ma‘suliyatni bo‘lishi lozim: agar platforma noto‘g‘ri reklama berilgan yoki kontragent xato qilgan bo‘lsa, platforma ham ma‘lum darajada javobgar bo‘lishi mumkin. Nazariy

manbalarda onlayn savdo sohasida quyidagi prinsiplarga e'tibor qaratiladi: mahsulotni qaytarish huquqi, shikoyat huquqi, shartnomalarni tan olish printsipi va iste'molchiga samarali himoya.

XULOSA

Iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish — bozor iqtisodiyotining adolatli va barqaror ishlashini ta'minlovchi muhim institut. Nazariy jihatdan iste'molchilarga xavfsizlik, ma'lumot olish, tanlash, shikoyat qilish va kompensatsiya huquqlari kafolatlanishi kerak. Xalqaro miqyosda BMT ko'rsatmalari (UNGCP) iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha standart yo'l xaritasi sifatida xizmat qiladi. O'zbekistonda iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish yo'lida katta yutuqlar mavjud: qonunlar va farmonlar qabul qilinmoqda, Agentlik tashkil etilgan, raqamli nazorat mexanizmlari joriy qilinmoqda. Ammo ma'lumot yetishmasligi, nazorat kuchining pastligi, sud jarayonlarining murakkabligi va onlayn savdo sohasidagi huquqiy bo'shliq kabi muammolar hanuzgacha mavjud. Shuning uchun quyidagilar taklif qilinadi: iste'molchilik huquqiy savodxonligini oshirish, nazorat va monitoringni mustahkamlash, onlayn savdoga mos me'yorlar yaratish, davlat-xususiy sektor hamkorligini kengaytirish, sud va da'vo tartibini soddalashtirish, hamda javobgarlik tizimini kuchaytirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi "Iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi Qonuni, 1996-yil 26-aprel (oxirgi o'zgartirishlar bilan).
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 4-apreldagi PQ-110-son Qarori "Iste'molchilarga yuqori sifatli mahsulotlar ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida".
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 10-iyundagi PF-90-son Farmoni "Raqamli mahsulot etiketkalarini joriy etish orqali sifatsiz mahsulotlarga chek qo'yish to'g'risida".
4. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT). United Nations Guidelines for Consumer Protection (UNGCP). Revision 2015.
5. European Parliament. Consumer Rights Directive (Directive 2011/83/EU).
6. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Rasmiy axborotlar.
7. Consumers International. Global Consumer Rights and Protection Policies.
8. Zamin.uz — "O'zbekistonda 2026-yildan boshlab muddati o'tgan mahsulotlar avtomatik ravishda sotuvdan olib tashlanadi".
9. Grata International Law Firm. Overview of Consumer Protection Reforms in Uzbekistan, 2023.
10. The Law Institute. 2015 Revision of the UN Consumer Protection Guidelines.